

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΔΕΚΑΞΗΣ

'Ανέβαινα σιγά-σιγά τὴ Παλαμῆδι. Δὲν ξέρω πῶς, τὰ σκοτεινὰ μουντρούμια του, τὰ κοκκινωπὰ ἀπ' τὶς βροχές, τὸ καιρὸ καὶ τὶς μπαρουτέες τεῖχες του, ἢ ἔρημιὰ καὶ ἢ σιγή ὅπου βασιλευε ἐκεῖ ἀπάνω, τὸ σιωπηλὸ μυστήριο πὺν κἀθεταὶ σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ παλιὰ κτίρια, ἢ τὸσες κουβέντες πὺν ἄκουσα γιὰ παλληκάρια πὺν ἐκόπτοντο καὶ γιὰ δημίους πὺν τὰ κόβαν—ὄλο τὸ 'Ανάπλι εἶνε γεματὸ ἀπὸ ἱστορίες τέτοιες, αἵματος, πὺν ἔχουσεν, ἐπίσημα, τὸ Κράτος—δὲν ξέρω πῶς, ἐπιαναλαμβάνω, εἶχαν μιὰ τέτοια ἐπίδρασι στὴν ψυχὴ μου, πὺν ἢ ἤσυχη θάλασσα, πὺν ὄλο γαλήνη γυάλιζε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας, νὰ μοῦ φαίνεται σὺν ἀκονισμένη λεπίδα γυλλοπέτας, καὶ ἢ παραρῶντες πὺν ἀνοίγαν, ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ὀλόχαρες, σὺν αἶμα ἀνθρώπινου, πὺν εἶνε σταλαγιμένο, ζωντανὸ καὶ ἀναδένει...

— Κόψαν πολλοὺς κεῖ πάνω, μοῦνε ξαφνικὰ ὁ συνοδὸς μου. Δὲν λυπήθηκα ὅμως ἀπ' ὅλους αὐτοὺς παρὰ ἐκεῖνον τὸν φτωγὸ τὸν Καπετὰν Δεκάξη.

— Τὶ ἦτανε πάλι αὐτὸς; Κανὸς ληστής; ῥώτησα.
— «'Ἦταν ἕνας ἀνθρώπος φτωχὸς, ἀλλὰ τὸν κάμανε ἐγκληματία. 'Απὸ τὸ Τσιρίγο (Κύθηρα) ἦτανε. 'Οξωμάχος, μεροκαματιάτης. Καλὸ καὶ φιλότιμο παιδί. Εἶχε μιὰ γορὰ μανοῦλα, τακτισμένη ἀπὸ τὴν φτώχεια καὶ ἀπὸ τὴν στέρησι, πὺν τὸν ἀνάστηρε. Πήγαινε καὶ ἔκανε φιλοδουλεῖες, σ' ἕναν πλουσιογονοκὸρὸν στὸ Τσιρίγο. 'Ο γυῖός της τὴν ἀγαποῦσε σὺν τρελλός.

— 'Δὲν θέλω μὰνὰ νὰ δουλεύῃς καὶ νὰ βασανίζεσαι, τῆς ἔλεγε. Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς, ὕγεια μοῦδῶσε, δουλειὰ δὲν λείπει καὶ βγαίνει τὸ «καθημερινὸ» καὶ γιὰ τοὺς δύο».

Θέλεις ἀπὸ τὴ γκορίνια τοῦ παιδιοῦ της, θέλεις γιὰτι μὴ βδομάδα ἦταν ἀρρωστη, δὲν πῆγε νὰ δουλέψῃ στοῦ νοικοκυρῆ. 'Ἦτανε ἐποχή, σὺν τώρα. 'Ἦσαν λαμπροήμερα. Στὸ νοικοκυρῆστο ἔπαιναν δουλεῖες, γιὰτι 'ζῶτασα, θὰ πάντρεινε τὴν κόρη του, ὁ ἀφέντης. 'Εστειλε, ξανάστειλε τὴν ζήτησε, δὲν πῆγε ἢ γορὰ, πῆγε καὶ τὴν ἐβρίσει. Τῆς εἶπε καὶ τῆς ἔσοῦρε πολλά.

— Γρημὸν ποτιέκα τοῦ διαόλου!
Σὺν ἦρθε ὁ γυῖός της, ἀπὸ τὴν δουλειὰ καὶ τὰμαθε ἀναψε. Τραβάει λοιπὸν ἴσια στὸ σπίτι τοῦ ἀφέντη, τοῦ πεταίει τὰ ψωμιά στὸ μοῦτρα του:

— Νὰ μορῶ, τοῦ λέει, πόσο ψωμὶ σοῦ ἔτροῦγ' ἢ μητέρα μου! Χαράμι νὰ σοῦ γίγῃ...
Βούτῃς ὁ τόπος! 'Ο φτωχὸς, ὁ δουλευτάρης, προσβῆλε τὸν ἄρχοντα. Τὸ πῆρε κατάκαρδα κι' ἐκεῖνος.

— Τώρα θὰ τοῦ δεῖξω τοῦ χαμῆλη!
Πιάνει καὶ γράφει ἕνα γράμμα στὴν εἰσαγγελίᾳ. 'Ο εἰσαγγελέας φίλος του τοῦ ἀπαντήσε: «Θὰ τοῦ δεῖξω τοῦ κακούργου εἶδες, ἐκεῖ! Σηκώθησαν τὰ πόδια νὰ χτυπήσουν τὸ κεφάλι!» Δίνει ἀμέσως διαταγὴ σὴν χωροφυλακῆ, τὸν πιάνουν τὸν φτωχὸ καὶ τὸν φυλακίζουν.

Σὺν ἔκανε ὅλην τὴν ποινὴν τοῦ σὴν φυλακῆ ὁ νέος γυῖος στὸ χωριὸ του. Κυτταίει τὸ σπίτι του κλειστὸ. 'Ανοίγει, μπαίνει μέσα ἢ μὰνὰ του κόκκιλο, στὰ φτωχὰ στρωσίδια της. Παρ' ὀλίγο μάλιστα καὶ νὰ τὴν πατήσῃ. Μιὰ δυνατὴ μυροῦδια τὸν πῆρε ἀπὸ τὰ μούτρα! Θέλεις ἀπὸ λύπη, θέλεις ἀπὸ πείνα, ἢ φτωχὰ πέθανε καὶ ἔμεινε μέρες ἐκεῖ, ποιος ξέρει πόσες! καὶ ἄρχισε νὰ μυρζιῇ...

Κανεὶς δὲν πῆγε νὰ τὴν δῆ σὺν πονοδερόνταν ἀρρωστη, κανεὶς δὲν φροντίσεν νὰ τὴν «σηκώσῃ», πεθαμένη. Κόντεψε νὰ λυθῶσῃ ἀπάνω στὰ στρωσίδια της.

'Ἐμεινε, σὺν ξερός, ὁ φτωχὸς στὴν πόρτα. Δὲν πίστευε στὰ μάτια του. 'Ἐσάλεψε ὁ νοῦς του. 'Όλα τὰ πράγματα χορεύανε ἐμπρὸς του...

— Μὰνὰ! Μὰνὰ, φώναξε, τί ἐπαθεῖς! Σήκω μὰνὰ... 'Ἦρθε... Μαύρησε ἢ σκέψις του καὶ δὲν εἶξευσε τί ἔκανε καὶ τί ἔλεγε... Πετὰχτικε δῶ ἀπὸ τὸ σπίτι, σὺν τρελλός καὶ διευθύνθηκε στὴν ἐκκλήσια. 'Ἦ μὰνὰ του πεθαμένη! 'Ἦ μὰνὰ του ἢ φτωχὴ, ἢ παιδεμένη τοῦ μανοῦλα!... Πεθαμένη καὶ ἀταφῆ!... 'Αταφῆ, πεταμένη ἐκεῖ μέσα, σὺν ψοφῆμ! Καὶ κανεὶς δὲν πῆγε νὰ τὴν δῆ, κανεὶς νὰ τὴν βοηθήσῃ στὸ λόντο της, κανεὶς νὰ παρασταθῆ στὸ θάνατό της, κανένας νὰ φωνάξῃ τὸν παπὰ, κανεὶς τὰ μάτια της νὰ κλείσῃ. Καὶ πέθανε ἔτσι ἢ μανοῦλα του ἐκεῖ, σὺν τὸ σκυλὶ, κουβριασμένη μέσα στὰ στρωσίδια, ἀκλαυτὴ κι' ἀδιάβαστη! Χωρὶς μεταλήψι, χωρὶς συχωρῶσῃ!...

Καὶ αὐτὸς νὰ εἶνε μακρὰ στὴ φυλακῆ, ἐκεῖ ὅπου τὸν ἐβάλλε ἢ Κοινωνία καὶ ἢ Δικαιοσύνη της, σὶ ἀδικοὶ κριταὶ της!

Τόσο ἀδικὸς, λοιπὸν, τόσο κακὸς, τόσο σκληρὸς εἶνε ὁ κόσμος!...

Τοῦ φάνηκε πῶς ὄλα ἐκεῖ γύρω, ἀπάνω στὸ μυαλὸ του καθόντουσαν. Σπίτι, δέντρα, φράχτες, ἀγκωνάρια τριγύρω του ἐρχόντουσαν!... Κ' ἐμπρὸς του ἢ μὰνὰ του ἢ φτωχὴ, οἰκτρὸ θέαμα, πολυημέρου θανάτου. Ἐμπῆγε πάλι μέσα καὶ ἔπεσε νὰ φιλήσῃ τὴ νεκρῆ. 'Ἦ ἀποφορά παρ' ὀλίγο νὰ τὸν πνίξῃ. 'Εξαφνα εἶδε τρομασμένο ἐκεῖ στὸν τοῖχο ἕνα τουφεκὶ πὺν τὸ ἔφερε λάφυρὸν, σὺν ἦτανε στρατιώτης. Ἐξώσθηκε ἀμέσως τὶς ἀμάθες του κι' ἔτρεξε στὴν ἐκκλήσια.

'Ἐκεῖ ἄρχισε τῆς καμπάνας τὸ σχοινὶ κι' ἄρχισε νὰ σημαίει, ἄγρια καὶ δυνατὰ, σὺν κάτι κακό, στὸ χωριὸ νὰ προμηνοῦσε.

— Τὶ εἶνε, τί συμβαίνει; Γιατί χτυποῦνε καμπάνες; Μὴν ἦρθε κἀνα κακὸ μεγάλο στὸ χωριὸ; Μὴν κἀμιαν ἐπιστράτευσι; Μὴν ἀναψε πουθενὰ φωτιά;

Ρωτοῦσαν καὶ ἀναρωτοῦσαν ἀνήσυχου οἱ χωριανοὶ, ἀλλὰ κανεὶς δὲν εἶξευσε τί νὰ τοὺς ἀπαντήσῃ. Καὶ καθὼς ἦσαν ἐρεσι, ἀτιμέλητοι, μιστονόμενοι στὴν δουλειὰ, τρέχανε κατὰ τὸ ναό, νὰ ἰδοῦνε τί συμβαίνει.

Μὰ κάθε ἕναν πὺν ξεπροβάλλε, ὁ ἀγριεμένος γυῖος, ἄρχισε τὸ τουφεκὶ του, καὶ τὸν ξάπλωνε νεκρὸ στὸ χῶμα.

Καὶ ξαναφέρνε πάλι τὴν καμπὰνὰ καὶ τὴν χτυποῦσε ἄγρια καὶ δυνατὰ, σὺν ἕνα χάλκινο θηριὸ πὺν οὐρλιαζε σὺν στρίγγλες π' ἀμολυθῆκαν στὸ ἀπειρο καὶ κλαίγανε τὸν κόσμον...

— Τρέξτε, τρέξτε χριστιανοὶ, νὰ θάψετε μιὰ πεθαμένη! Δεκαεξὴ σκότωσε, καὶ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους καὶ τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ!...

Τὸν πιάσανε, τὸν δικάσαν, καὶ τὸν καταδικάσαν σὲ θάνατο. Φάνηκε σὺν νὰ μὴν κατάλαβε διόλου τὴν ποινὴν του. Τρελλάθηκε μέσα στὴ φυλακῆ.

'Ἦ τρέλλα του, δὲν ἦτανε κακὴ. Ἐκεῖ πὺν περπατοῦσε, τοῦ φαίνονταν, πῶς παρ' ὀλίγο νὰ πατήσῃ ἀξανα, ἀπάνω στὴ νεκρῆ μητέρα του, πὺν νόμιζε σὶ τὴν ἔρλεπε νὰ κοιτάει, μπροστά του, πεθαμένη ὅπως τὴν πρώτη ἡμέρα, πὺν τὴ βροχὴ ἀήρηξῃ στὸ στρώμα.

'Ἐκανε τότε ἕνα κίνημα τρομασμένο κι' ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

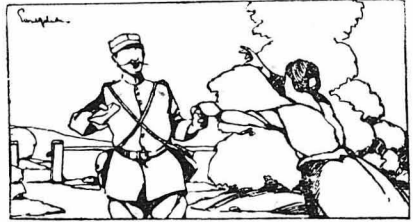
'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

— 'Αφοῦ βρέ, τὴν πεθάνετε, γιὰτι δὲν τὴν θάψατε κακούργου! ἔσκουτε.

'Ο κόσμος, πὺν μόνον νὰ κοροιδεῖ ἐξερε, γελοῦσε μ' ὄλα του ἐκεῖνα τὰ πηδύματα ἀπότομο πρὸς τὰ πίσω!...

Κάθε τρία—τέσσερα βήματα καὶ ἕνα πῆδημα πρὸς τὰ πίσω καὶ μιὰ παρασχτικὴ φωνή.

Σταμ. Σταμ.